

4. *The competitive advantage of nations.* // Harvard Business Review. — 1990. — Vol. 68. No. 2. — P. 73—93.
5. *Deane G.* Bridging the value gap getting past professional values // Public Libraries-Chicago Public Library Association. — 2003. — Vol. 42. No. 5. — P. 315—319.
6. *Dowling P. J.* Human resources management / Dowling P. J., Festing M. & Engle A. D. — Belmont : Wadsworth Publishing Company, 2008.
7. *Drake M. A & Olsen H. A.* The economics of library innovation // Library Trends. — 1979. — Vol. 28. No. 1. — P. 89—105.
8. *Duinker W. V. & Kaspar W. A.* Leading libraries: How to create a service culture. — ALA Editions, 2015.
9. *Dyson R. G.* Strategic development and SWOT analysis at the University of Warwick // European Journal of Operational Research. — 2004. — Vol. 152. No. 3. — P. 631—640.
10. *Fernandez J. A.* SWOT analysis for social media in libraries // Online. — 2009. — Vol. 33. No. 5. — P. 35—37. — Mode of access: http://digitalcommons.library.umaine.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1004&context=lib_staffpub. — Title from the screen.
11. *Haigh M.* Making Ukrainians in the library: Language, libraries, and national identity // The Canadian Journal of Library and Information Science. — 2009. — Vol. 33. No. 3/4. — P. 141—158.
12. *Hallowell R.* Transforming Singapore's public libraries / Hallowell R., Knoop C. I. & Neo B. S. — Harvard Business School Pub, 2001.
13. *Hofstede G.* Culture and organizations: Software of the mind: Intercultural cooperation and its importance for survival. — McGraw-Hill, 1997.
14. *Houben G.* Knowledge-based SWOT-analysis system as an instrument for strategic planning in small and medium sized enterprises / Houben G., Lenie K. & Vanhoof K. A. // Decision Support Systems. — 1999. — Vol. 26. No. 2. — P. 125—135.
15. *Jones G. R.* Organizational theory, design, and change. — Upper Saddle River : Pearson, 2010.
16. *Kantor P. B. & Saracevic T.* Quantitative study of the value of research libraries: a foundation for the evaluation of digital libraries. In Proceedings of the Annual Meeting. — American Society for Information Science. — Vol. 36. — P. 407—419.
17. *Leites N.* Soviet style in management. — No. RAND/R-3128-NA. — Santa Monica, Ca. : Rand Corporation, 1984.
18. *Maskus K. E.* Intellectual property rights in the global economy. — Peterson Institute, 2000.
19. *Державний бюджет України на 2015 рік: витрати на діяльність бібліотек.* — Mode of access: <http://www.xn-80abaqzevto0rc.xn-j1amh/2014/12/2015.html>. — Title from the screen.
20. *Peet L.* SWOT analysis of emerging technology: The case of e-books / Peet L., Nishimoto D., Evans J., Harwood J. and Lopatovska I. // 6 th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference, May 27—30, Istanbul, Turkey, 2014.
21. *Pickton D. W. & Wright S.* What's SWOT in strategic analysis? // Strategic Change. — 1998. — Vol. 7. No. 2. — P. 101—109.
22. *Sayiner S.* Creating Innovation: How the right environment can increase an organization's productivity, creativity, and innovation // The Stanford Journal of Science, Technology and Society. — Vol. 8. No. 2. — Mode of access: <http://ojs.stanford.edu/ojs/index.php/intersect/article/view/699/621>. — Title from the screen.
23. *Schensul S. L.* Essential ethnographic methods: Observations, interviews, and questionnaires / Schensul S. L., Schensul J. J. & LeCompte M. D. (Vol. 2). — Rowman Altamira, 1999.
24. *Steinmueller W. E.* ICTs and the possibilities for leapfrogging by developing countries. — International Labour Review. — 2001. — Vol. 140. No. 2. — P. 193—210.
25. *Токарев С. А.* История зарубежной этнографии (in Russian). — Москва : Высш. шк., 1978.
26. *Опитування про підтримку бібліотек населенням.* — Mode of access: http://ula.org.ua/bibliomist/images/documents/172/Library_supporters.pdf. — Title from the screen.

В статтю описані неофіційні спостереження пригласенного ученого з США про стан українських бібліотек та інформаційних установ. Представлені спостереження та рекомендації сгруповані з використанням методу SWOT-аналіз, який розповсюджений в бізнесі та управлінні.

The article contains informal observations about the state of Ukrainian libraries and information institutions conducted by a visiting Fulbright scholar from the U.S. Presented observations and recommendations are grouped using a SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) method that is common in business and management.

Надійшла до редакції 17 серпня 2015 року

УДК 004.738.5:027.021]:34

Андрій Блажкевич,
кандидат історичних наук,
науковий співробітник НБУВ

Ігор Гах,
молодий науковий
співробітник НБУВ

Роль електронних юридичних бібліотек та правових порталів у формуванні правової культури громадськості

Статтю присвячено висвітленню ролі електронних юридичних бібліотек та порталів у формуванні правової культури громадськості, зокрема проаналізовано ресурси Національної юридичної бібліотеки НБУВ та інших джерел аналогічної тематики.

Ключові слова: електронні юридичні бібліотеки, правові портали, правова культура громадян, веб-сайт.

У сучасному українському суспільстві зростає роль електронних юридичних ресурсів у формуванні правової культури громадян, яка є різновидом і невід'ємною частиною загального розвитку особистості. Це система духовних і матеріальних цінностей у правовій сфері, збережених, нагромаджених та розвинених завдяки постійному вдосконаленню заходів інформаційного, просвітницько-освітнього характеру з урахуванням загальнолюдських правових орієнтирів.

Питання, пов'язані з формуванням правової культури населення, наданням доступу до відповідних електронних інформаційних сервісів, технологією організації комплексних бібліотечних юридичних інформаційних ресурсів, електронними колекціями, збереженням рідкісних юридичних видань через формування цифрової бібліотеки тощо розглядали В. Горвий, В. Попик, Л. Чуприна, М. Іванова, І. Павлуша, В. Пальчук, А. Блажкевич, І. Шульга, В. Семесь-

ко та ін. Фахівці акцентують увагу на науково-практичних засадах акумуляції у книгозбірнях різновидової, зокрема і правової, електронної інформації, особливостях надання доступу до неї громадянам України, основних принципах побудови та складниках бібліотечних юридичних ресурсів.

Мета дослідження — висвітлення інтернет-ресурсів юридичної проблематики, які використовуються як інструмент у процесі формування і підвищення правової культури громадян.

Окресленій проблематиці значну увагу приділяють спеціалісти Національної юридичної бібліотеки (далі — НЮБ), яка є структурним підрозділом Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (далі — НБУВ). Співробітники установи забезпечують акумуляцію й ефективне використання документно-інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв, що містять правові відомості, а також інших джерел даних, суміжних за змістовою основою з юридичними, які сприяють удосконаленню правотворчої діяльності в Україні, вивченню громадської думки про її ефективність та перспективи розвитку в контексті суспільної еволюції [9].

Пріоритетними напрямками діяльності НЮБ є утвердження і розвиток національної правової традиції, розширення доступу до відповідних інформаційних ресурсів, їхнє ефективне використання у практиці суспільного життя для підтримання демократичних основ державного управління та українського суспільства загалом.

Серед замовників інформаційно-аналітичної продукції НЮБ — найвищі та регіональні управлінські структури, наукові установи, громадські організації.

Основні завдання НЮБ — акумуляція у бібліотечних фондах правової інформації на всіх видах носіїв; забезпечення ефективного доступу до документного, наукового, інформаційно-аналітичного ресурсу юридичної та необхідної в реалізації правових відносин суміжної інформації; вдосконалення комплектування фондів НБУВ новими правовими відомостями; представлення інформаційних ресурсів, що відображають національну правову традицію; здійснення навігаторських функцій щодо вітчизняних ресурсів правової тематики та відповідної інтернет-інформації; сприяння реалізації національно-освітніх та науково-популярних програм у сфері правового забезпечення розвитку суспільства.

Інформаційно-аналітична продукція НЮБ: "Конституційна Асамблея: політико-правові аспекти діяльності"; "Влада для громадян"; "Громадська думка про правотворення"; "Безпека підприємництва"; "Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики", а також інші спеціальні видання згідно з потребами замовників [3].

Значним попитом у правознавців та юристів користуються юридичні інформаційні ресурси НБУВ [14—20]. На веб-сайті, зокрема, доступні: електронний каталог НБУВ (література з юридичних наук із фонду книгозбірні (пошук за ключовими словами, авторами, роками видання, назвами та рубрикаторм; надходження від 1993 до 2014 року); наукова електронна бібліотека (повнотекстова колекція літератури юридичної тематики — кодекси, наукові видання, монографії, довідники, енциклопедії, словники, підручники, методичні посібники, пошук яких відбувається за ключовими словами, авторами, роками видання, назвами та рубрикаторм; надходження з 2010 року); реферативна інформація (реферативну базу даних підтримують працівники Інституту проблем реєстрації інформації НАН України та НБУВ); автореферати дисертацій (до завантаження доступні повні тексти); інформаційні сервіси Інтернету (анотований тематичний навігатор українськими мережевими ресурсами для юристів (пошук за ключовими

словами та назвами ресурсів); також на веб-сайті пропонується розділ інтернет-навігатора "Органи державної влади"); електронні колекції (можна читати книгу повністю або переглянути її зміст чи анотацію); інформаційно-аналітичні матеріали (за списком видань, а також за поточний рік — повні тексти).

Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України також приділяє значну увагу формуванню правової культури громадян. Зокрема, на сайті представлено електронні версії журналів "Інформація і право", "Правова інформатика", огляди монографій, підручників, посібників та збірників, словників, коментарів, брошури тощо. На стадії розроблення сторінка електронних видань [8].

База даних інформаційно-пошукової системи (далі — ПС) "Законодавство" НДІ інформатики і права містить понад 477 000 документів із внесеними змінами і доповненнями, зокрема:

- закони, постанови Верховної Ради України;
- кодекси України;
- укази і розпорядження Президента України;
- декрети, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України;
- документи міністерств та відомств, зареєстровані в Міністерстві юстиції України;
- документи міністерств, відомств та органів судової влади України, що не реєструються в Міністерстві юстиції (Міністерства фінансів, Конституційного Суду, Верховного Суду, Вищого арбітражного суду, Національного банку, Державної митної служби, Державної податкової адміністрації);
- міжнародні документи (угоди, конвенції, декларації);
- документи, що роз'яснюють застосування нормативних актів;
- тлумачний словник — понад 17 000 термінів, які використовуються в законах.

Найвища оперативність і повнота, розвинута система пошуку документів, перегляд текстів попередніх редакцій та виділення змін, ведення власних нотаток і закладок, формування списків користувача, вбудований перекладач, база термінів, зв'язки між документами роблять ПС "Законодавство" надійним помічником у законотворчій, нормотворчій, правозастосовній та правоосвітній діяльності.

Інформаційно-пошукову систему НДІ інформатики і права разом з іншими відповідними сервісами відзначено Державною премією в галузі науки і техніки.

Фахівці Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гончара (ХОУНБ) також значну увагу приділяють комплектуванню фондів юридичною літературою. На веб-сайті у розділі "Правове довідкове бюро" подано корисні посилання на різноманітні сторінки та електронні зібрання правової літератури [10].

Зокрема, служба "Юридичні послуги online" (<http://yurist-online.com>) пропонує чимало юридичної інформації як для фахівців, так і для всіх, хто цікавиться українським законодавством або хоче вирішити певну проблему. Сайт складається з чотирьох розділів: Послуги для громадян; Послуги для бізнесу; Послуги для юристів; Різне.

Сервіс "Послуги для громадян" орієнтовано насамперед на пересічних відвідувачів. Служба передбачає юридичну консультацію, відповіді на запитання із різноманітних галузей права України, послуги зі складання позовів і заяв, а також корисні поради і консультації спеціалістів. Цей розділ зацікавить громадян, яким потрібна правова допомога. Послуги надаються винятково в межах українського законодавства.

Варто виокремити "Каталог юристів України", який дає змогу обрати кваліфікованого спеціаліста за місцем проживання клієнта, та навчальний курс "Сам собі юрист", що роз'яснює тонкощі й недосконалість законів.

У другому розділі — "Послуги для бізнесу" — представлено актуальну для малого та середнього бізнесу інформацію. На сторінці презентовано юридичні матеріали і консультації, що стосуються бізнесу в Україні, відповідно, вони зацікавлять не лише підприємців, а й працівників фірм. Також запропоновано безкоштовні книги з бізнесу, зразки угод та інших документів.

Третій розділ — "Послуги для юристів" — містить чимало відомостей, корисних як юристам-практикам, так і студентам профільних факультетів ВНЗ. Це статті та реферати правової тематики, юридичний словник, рішення судів, безкоштовні книги та підручники, а також усі кодекси України.

У четвертому розділі акумульовано різноманітну інформацію, безпосередньо не пов'язану з юриспруденцією, проте корисну та цікаву: сторінки, присвячені розсилкам сайта, засіданням Верховної Ради, новинам, юридичний форум тощо.

На ресурсі ХОУНБ ім. О. Гончара також є посилання на юридичний інформаційно-аналітичний веб-сайт "Юридична консультація" (<http://www.юрконсультація.com.ua>), створений для ефективної правової допомоги відвідувачам. Він містить зразки позовних заяв, процесуальних документів та угод, юридичні аналітичні матеріали, розглядаються питання судової практики, надається юридична консультація on-line.

Сторінка веб-сайта "Громадянське суспільство і влада" (http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/consult/) — це урядовий інформаційно-комунікаційний ресурс, який сприяє взаємодії громадян та їх об'єднань із представниками Кабінету Міністрів України та органів виконавчої влади у процесі обговорення проектів законів, указів, постанов та рішень державної влади.

Сторінку приватної бібліотеки правових статей (<http://library.cerpbc.com>) присвячено публікаціям, які мають на меті заповнити прогалини законодавства України, автори висловлюють критичні зауваження щодо неточностей та суперечностей чинного законодавства України. Кожен юрист-практик має можливість надсилати власні статті, які розміщуються безкоштовно та в незмінному вигляді.

У бібліотеці юриста (<http://www.refua.narod.ru>) представлено новітні та раритетні роботи українських та російських вчених-юристів, коментарі до кодексів, періодичні видання у галузі права.

На сторінці "Економіко-правової бібліотеки" (<http://vuzlib.net>) розміщено тексти підручників з питань права та економіки.

Веб-сайт "Правознавець" (<http://www.pravoznavec.com.ua>) пропонує юридичну літературу та періодику, а також електронні підручники, монографії з теорії, історії та усіх галузей права України і зарубіжних держав.

На сторінці ХОУНБ ім. О. Гончара також подано корисні посилання на офіційні періодичні видання України: зокрема Вісник Конституційного Суду України, Вісник Верховного Суду України, Офіційний вісник України, Вісник податкової служби України, Всеукраїнську щотижневу газету "Бухгалтерія. Налоги. Бізнес", журнал "Податкове планування", газети "Урядовий кур'єр", "Правовий тиждень", "Голос України".

У службі "Правове довідкове бюро" читачам запропоновано такі підрозділи: Корисні посилання: юридичні сайти та електронні бібліотеки правової літератури; Книжкова полиця: новинки юридичної літератури (з ґрунтовними анотаціями); Бібліографічні покажчики із правових питань;

Афоризми та висловлювання відомих людей про закон, державу, право; Видатні правознавці; Право та закон: цікаві факти.

На веб-сайті юридичної бібліотеки "Pravo.biz.ua" зібрано чимало корисної для навчання та практичної для юридичної діяльності літератури, а також найпопулярніші нормативні документи. Матеріали допомагають краще орієнтуватися у світі юриспруденції [22].

Значну роль відіграють також правові портали. Зокрема, платформа "Юриспруденс" надає багато корисних матеріалів і професіоналам, і клієнтам [13]. Новини оновлюються кожного дня, розміщені матеріали із різноманітних навчальних дисциплін. Окрім того, портал підтримує форум студентів юридичного факультету Львівського Національного Університету ім. І. Франка. У перспективі заплановано вдосконалити роботу ресурсу через запровадження відкритої безкоштовної юридичної бібліотеки для студентів-практиків та юристів-практиків.

Головні завдання правового порталу "LEX" — це насамперед забезпечення навчальними матеріалами й актуальною аналітичною інформацією майбутніх спеціалістів у галузі права, а також викладачів та юристів-практиків [21].

Ресурс "LEX" пропонує такі сервіси: безкоштовна електронна юридична бібліотека, фонд якої становлять навчальні матеріали, коментовані видання, з якими можна ознайомитися або безплатно завантажити; законодавство on-line — добірка законодавчих актів актуальної версії; зразки позовних заяв, а також багато інших процесуальних юридичних документів; коментоване законодавство — коментарі до кодексів України, підготовлені провідними спеціалістами галузі права; доступ до єдиного реєстру судових рішень України; юридична допомога в режимі on-line — кваліфікована допомога спеціалістів у вирішенні спорів чи проведенні правових процедур; наукові обговорення із галузей права задля заповнення прогалин у законодавстві та написання доповідей, курсових, дипломних та дисертаційних робіт; аналітика, новини. Матеріали оновлюються щоденно.

Правовий інформаційно-аналітичний портал "Про право" — це інтернет-ресурс, метою якого є аналітика чинного законодавства та системи правозастосування в Україні. Стане в пригоді не лише юристам-практикам, а й пересічним громадянам, які цікавляться особливостями правової системи в Україні. На порталі доступні, зокрема, такі розділи: Новини права; Законодавство; Юридична практика; Експерт аналізує; Консультація юриста та інші [11].

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що електронні юридичні бібліотеки та правові портали сприяють підвищенню рівня правової культури громадян, адже завдяки сучасному веб-доступу до масивів юридичної інформації користувачі мають можливість одержати потрібні відомості або консультацію з мінімальними витратами часу.

Список використаної літератури

1. Блажкевич А. Л. Вплив правової інформації бібліотек на рівень правової культури громадян у контексті сучасного розвитку українського суспільства // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2012. — Вип. 33. — С. 200—210.
2. Гончаренко О. М. Права людини в Україні : навч. посіб. / О. М. Гончаренко. — Київ : Знання, 2008. — 208 с.
3. Електронні інформаційні ресурси інформаційно-аналітичних підрозділів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=17&Itemid=269. — Назва з екрана.
4. Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки (Відомості Верхов-

- ної Ради України, 2007, № 12, ст. 102). — Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/content/zakon_537.html?PrintVersion. — Назва з екрана.
5. *Інформаційно-аналітичні* підрозділи Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=348. — Назва з екрана.
 6. *Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні* / Ю. С. Шемшученко, Н. І. Карпачова [та ін.]; за ред. Ю. С. Шемшученко; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького Нац. акад. наук України. — Київ : Юрид. думка, 2008. — 252 с.
 7. *Круглий стіл "Електронні інформаційні ресурси в системі сучасних соціальних комунікацій"*. — Режим доступу: <http://irpi.org.ua/kruglii-stil-%C2%ABelektronni-informatsiini-resursi-v-sistemi-suchasnikh-sotsialnikh-komunikatsii%C2%BB>. — Назва з екрана.
 8. *Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України*. — Режим доступу: <http://irpi.org.ua/>. — Назва з екрана.
 9. *Національна юридична бібліотека Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=32&Itemid=310. — Назва з екрана.
 10. *Правове довідкове бюро Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гончара*. — Режим доступу: <http://biblio.lib.kherson.ua/pravove-byuro.htm>. — Назва з екрана.
 11. *Правовий інформаційно-аналітичний інтернет-портал "Про право"*. — Режим доступу: <http://propravo.in.ua/>. — Назва з екрана.
 12. *Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства* : [монографія] / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2013. — 250 с.
 13. *Юридичний портал "Юриспруденс"*. Юриспруденція — закони, кодекси, право. — Режим доступу: <http://jurisprudence.com.ua>. — Назва з екрана.
 14. *Юристам* — автореферати дисертацій — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 15. *Юристам* — електронний каталог НБУВ — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 16. *Юристам* — електронні колекції — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 17. *Юристам* — інформаційні ресурси Інтернет — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=WEBL&P21DBN=WEBL&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 18. *Юристам* — інформаційно-аналітичні матеріали — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=ULIB&P21DBN=ULIB&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 19. *Юристам* — наукова електронна бібліотека — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=VFEIR&P21DBN=VFEIR&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 20. *Юристам* — реферативна інформація — простий пошук (архів). — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=. — Назва з екрана.
 21. *LEX* — Правовий портал України. — Режим доступу: <http://ukr-pravo.at.ua/>. — Назва з екрана.
 22. *Pravo.biz.ua* — юридична бібліотека. — Режим доступу: <http://pravo.biz.ua>. — Назва з екрана.
 23. *Гаш І. П.* Необхідність та перспективи впровадження цифрових мереж інтегрального обслуговування для передачі мультимедійної інформації в інформаційно-бібліотечному середовищі // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. — Київ, 2013. — Вип. 36. — С. 353—375.
 24. *Гаш І. П.* Технології Wi-Fi в бібліотеці: переваги та недоліки // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. — Київ, 2013. — Вип. 35. — С. 246—253.

В статтє освещена роль електронных юридических библиотек и порталов в формировании правовой культуры общественности, в частности проанализированы ресурсы Национальной юридической библиотеки НБУВ и других источников аналогичной тематики.

The article is devoted to highlight the role of electronic law libraries and legal portals on the formation of the legal culture of society, in particular, National Law Library VNLU.

Надійшла до редакції 24 липня 2015 року

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

УДК 001.8:004.891

Наукометрія: методологія та інструментарій

Досліджено витoki наукометрії та констатовано недостатню увагу до розробки її методології. Викладено принципи Лейденського маніфесту наукометрії, дотримання яких забезпечує прозорий моніторинг і підтримку розвитку науки. Розглянуто пропозиції щодо методики експертного оцінювання результативності наукової діяльності. Представлено концептуальні положення та особливості практичної реалізації інформаційно-аналітичної системи "Бібліометрика української науки".

Ключові слова: методологія, наукометрія, бібліометричні показники, моніторинг, аналітика, експертна оцінка.

До проблематики наукометрії належить коло питань, що торкаються інформаційної моделі розвитку науки, зростання масивів даних, цитованості літератури, вивчення внутрішніх зв'язків у науці на основі бібліографічних посилань, оцінювання внеску окремих країн до світового академічного інформаційного потоку, процесу статистичного аналізу наукових напрямів. Термін "наукометрія" 1969 р. увів до наукового обігу В. Налімов. У спільній із З. Мульченко монографії автор запропонував: "Будем называть наукометрией количественные методы изучения развития науки как информационного процесса" [10]. Позитивно оцінюючи внесок ученого у становлення наукометрії, варто

наголосити й на негативному аспекті наведеного визначення, оскільки воно зорієнтувало подальші дослідження в цій галузі на "номерологічний" шлях розвитку.

Вагомі теоретичні та практичні напрацювання у сфері наукометрії належать і українським фахівцям. Особливе значення для наукової спільноти мала фундаментальна монографія засновника Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України Г. Доброва "Наука о науке: Введение в общее науковедение", опублікована 1966 р. у Києві. Праця поглибила інтерес до наукознавчих студій загалом і надалі її було перекладено багатьма мовами світу [4]. Г. Добров акцентував увагу на